

Web Tasarımı

Aycañ Gönenc

info@aycangonenc.com / www.aycangonenc.com

Web Tasarımında Mac'e Özel Sorunlar

Grafik tasarım çalışmalarında, pratik kullanımı ve yaratıcılığı kıskırtan yapısıyla Macintosh, her zaman PC'lerden daha tercih edilir oldu. Web tasarımı söz konusu olduğunda da aynı şeyi rahatlıkla söyleyebiliriz. Ancak Mac ile Web tasarımına soyunacaksa, bu dünyada bir PC istilası yaşandığını ve yaptığımız sayfaları izleyenlerin büyük çoğunluğunun PC kullandığını unutmadan tasarım yapmalıyız. Birkaç temel konuya dikkat ederek tasarım yaptığımız sürece, Macintosh kullanarak herkesin imreneceği Web tasarımları yapmamamız için hiçbir neden yok!

Şimdi isterseniz, sevgili Macintosh'umuzun Web tasarımındaki 'küçük kaprislerine' bir göz atalım ve bunların üstesinden nasıl gelebileceğimizi görelim.

Türkçe Web Fontlarımız Hazır mı?

Web, bugün için sadece sınırlı birkaç fontu destekliyor (Arial, Comic Sans MS, Courier, Helvetica, Times, Verdana sans-serif) ve maalesef Mac'in standart sistem fontları içinde bu fontların hepsi Türkçe karakterleri içerecek şekilde bulunmuyor. Sorunu gidermek için bu eksik fontları ayrıca yüklemeliyiz. Bunlardan özellikle Web'de en sık kullanılan Arial ve Verdana fontları önemli. Yukarıda bahsettiğimiz Türkçe fontları ve bu dokümanda bahsi geçen diğer yazılım ve materyalleri <http://www.aycangonenc.com> sitesindeki MacLine linkinden edinebilirsiniz.

Kurulum işlemini şöyle gerçekleştirebilirsiniz: Sit dosyasını indirip Stufit Expander ile açtıktan sonra klasörü

Her gülün bir diken olduğu gibi sevgili Macintosh'umuzun da, özellikle Web tasarımı söz konusu olduğunda bazı kaprisleri var. Ancak bunların hiçbiri çözümsüz değil.

açın. Sistem Klasörü içinde bulunan "Fontlar" klasörünü açın. Burada indirdiğiniz fontlarla aynı isimde olan ve az önce parantez içinde bahsettiğimiz 6 fontu silin. Daha sonra indirdiğiniz fontları buraya (Sistem Klasörü > Fontlar) kopyalayın. Bu işlemi yaptıktan sonra sisteminizi yeniden başlatırsanız iyi olur. "Fontlarımın içinde zaten 'Arial Turkish' var, neden ayrıca 'Arial' yüklüyorum" diyorsanız, hemen belirtirim: Arial Turkish ve Arial fontları Web'de aynı kapağıya çıkmıyor! Fontunuzun adı Arial olmalı ve Türkçe karakterleri desteklemeli. Bu diğer Web fontları için de geçerli.

Bu fontları sisteminize yükledikten sonra Web editörünüzde bu fontları kullanarak yazılarınızı yazabilirsiniz.

Piksel mi, Punto mu, Pica mı?

Web sayfanıza yazmış olduğunuz yazıların boyutunu hangi ölçü birimine göre verdiğiniz de çok önemli bir konu. Punto ya da pica cinsinden ölçülendirilmiş bir yazı Mac'te ve PC'de maalesef farklı görünebiliyor. Eğer Mac'inizde normal gördüğünüz bir yazının PC'de devasa büyük ya da çok küçük görünmesini istemiyorsanız, sayfanızda kullandığınız yazı stillerinde (style sheets) "pixel" seçeneğini tercih etmenizi öneririm. Piksel Mac'te de PC'de de pikseldir ve aynı boyutta görünür.

Aşağıdaki örneklerde piksel, punto ve Pica cinsinden bir Web sayfasının

'head' bölümüne eklenen örnek kodları görüyorsunuz:

Piksel tabanlı style sheet

(kullanılan uzantı px):

```
<style type="text/css">
```

```
<!--
```

```
body { font-family: Arial, Helvetica, sans-serif; font-size: 12px}
```

```
-->
```

```
</style>
```

Punto (Point) tabanlı style sheet

(kullanılan uzantı pt):

```
<style type="text/css">
```

```
<!--
```

```
body { font-family: Arial, Helvetica, sans-serif; font-size: 12pt}
```

```
-->
```

```
</style>
```

Pica tabanlı style sheet

(kullanılan uzantı pc):

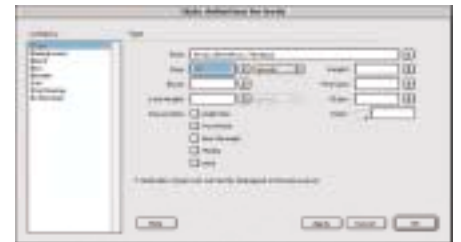
```
<style type="text/css">
```

```
<!--
```

```
body { font-family: Arial, Helvetica, sans-serif; font-size: 12pc}
```

```
-->
```

```
</style>
```


Mac ortamında hazırlanan 1.8 gamma değerine sahip bir resim.

Macromedia Dreamweaver'ın (CSS STYLES) menüsü yazı stillerinizi dilediğiniz gibi kontrol etmenizi sağlar, bu menüden yeni bir yazı tipi belirlerken her zaman "pixel (px)" değerini seçin.

Renk Yönetimi

Biz Mac kullanıcıları, tasarımlarımızda ince ince ayarladığımız farklı tonlarda renkleri kullanmaya alışkınız, ama maalesef Web'de istediğimiz her rengi kullanamıyoruz. Web tasarımlarımızda sorun yaşamamak için *Web-safe colors* diye adlandırılan, güvenli Web renklerini kullanmak zorundayız. Fireworks, Flash ve Dreamweaver içindeki renk menüleri, bu renklerin bir kısmını bize sunuyor. Ancak daha çok seçenek isterseniz, Internet'ten ücretsiz indirebileceğiniz birçok yardımcı program mevcut.

Gamma, Gizli Düşman!

Bir sayfa hazırladınız ve mükemmel görünüyor! Kullandığımız resimler pırlı pırlı, renkler cıvı cıvı... Hemen arkadaşınızı arayıp 'Bak Web sayfası işte böyle yapılı!' dediniz. Arkadaşınız sayfaya bakıp sizi geri aradı ve 'Sayfadaki resim simsiyah! İnsanların yüzü görünmüyor, ayrıca neden tasarımda bu kadar koyu ve iç karartıcı bir renk seçtin!' deyiverdi!

Hayır arkadaşımızın gözleri bozuk değil ya da bilgisayar ekranında sorun yok... O sadece PC kullanıyor!

Sorun Mac'lerin ve PC'lerin renkleri gösterirken kullandıkları gamma değerlerinin farklı olması. Gamma'yı oldukça basit tarif edersek, renklerin yansıttığı ışık değeri diyebiliriz. Bu değer Mac'ler için 1.8 iken PC'lerde

2.2'dir. Durum böyle olunca Mac'te hazırladığımız bir resim ya da grafik PC'de aşırı koyu görünebilir.

Çözümler

1) Web sitenizin grafiklerini Macromedia Fireworks ile hazırlıyorsanız, yeni bir sayfa açtığınızda tasarıma başlamadan önce, View menüsünden Windows Gamma seçeneğini seçin. Bu seçenek sayesinde yaptığımız tasarımın PC'deki en

yakın görünümünü görebilirsiniz.

2) Web sitenizde kullanmak üzere bir resim tararken, resmi taramadan önce tarayıcınızın kullandığı arayüzdeki gamma değerini 2.2 olarak değiştirin ve bu değerle tarama yapın. Taranan resme Mac'te baktığınızda size çok açık, soluk gelebilir. Ama bu sorun değil, aynı resmi PC'de izleyenler resmi normal görecekler.

3) Hazırladığımız tasarımı PC ekranındaki gibi görüp, çalışmanızı sağlayan birçok yardımcı var. Bunlardan bence en kullanışlısı "GammaToggle FKEY". Bu basit programcık hem ücretsiz hem de çok pratik. *GammaToggle FKEY* aynı bir font gibi çalışıyor. Yazılımı www.aycangonenc.com sitesindeki MacLine linkinde bulabilirsiniz.

Programı indirdiğinizde klasör içinde iki tane font çantası göreceksiniz, "GammaToggle FKEY" ve "GammaToggle FKEY no show". Bu fontlardan birini Sistem Klasörü içindeki font klasörüne yerleştirin, sonra (Elma + option + 9) tuşlarına aynı anda basın. Bu işlemi ard arda yaptığınızda, monitor ayarlarınızın sırasıyla (Mac Gamma), (PC Gamma) ve (Saved Gamma) olarak değiştiğini göreceksiniz. Yukarıda bahsettiğim fontlardan "GammaToggle FKEY" ekran değiştikçe hangi gamma değerini kullandığını ekranın ortasında küçük bir pencere açarak size gösterir. Diğer fontun ise "GammaToggle FKEY no show" özelliği yoktur. Yani ekranı değiştirir ama size hangi gam-

ma değerini kullandığını göstermez. Bence "GammaToggle FKEY" seçeneği, ne yaptığınızı görmemiz açısından her zaman daha güvenilir bir çözümdür. Seçim sizin ama ikisini birden font klasörüne koymayın! GammaToggle FKEY'i kullanarak, ekranınızı (PC Gamma) konumuna getirip, tasarımınızı bu şekilde görerek devam etmeniz, Internet ortamında gamma probleminin kurtulmanızı sağlayacaktır.

Perl, CGI ve PHP Script'lerde Türkçe Karakter Problemi

Internet'te ücretsiz program scriptleri sunan bir siteden çok güzel bir script indirdiniz ve bunu sitenizde kullanmak istiyorsunuz. Ancak scriptin içindeki yazıları Türkçeleştirdiğinizde, Türkçe karakterler sitenizde doğru görünmüyor! Merak etmeyin, bunun da çözümü hazır.

Diyelim ki www.hotscripts.com sitesinden bir ziyaretçi defteri scripti indirdiniz ve bu scriptin içinde, "Welcome, you may leave your message to my guestbook" yazılı bir satır var. Siz bunu "Hoşgeldiniz ziyaretçi defterime mesaj bırakabilirsiniz" şeklinde Türkçeleştirmek istiyorsunuz. Eğer scripti BBEEdit Lite ya da Kolay Yazı ile açıp 'okunduğu gibi' yazar ve Web alanınıza kaydederseniz büyük ihtimalle karşınıza şuna benzer bir satır çıkacaktır: "Ho?geldiniz ziyaret?i defterime mesaj b?rakabilirsiniz". Sorunun nedeni basit. Mac ve PC'lerin karakter kodlamaları maalesef farklı. Bu sorunu aşmak için Türkçe karakterler yerine karşılıkları olan ASCII karakterlerini kullanmanız gerekiyor. Her karakterin Latin5 ASCII karşılığını bulup "Find & Change" yöntemi ile değiştirmek, yerine aşağıda biri kolay biri daha zahmetli iki yöntem sunuyorum:

Kolay Yöntem

Türkçe karakterleri ASCII kodları ile kolayca değiştiren Charoma Converter programını kullanabilirsiniz. Bu programı da www.aycangonenc.com sitesindeki MacLine linkine bağlanarak indirebilirsiniz.

Programı şu şekilde kullanacağız: 1) hotscript.com'dan indirdiğiniz scripti (guestbook.php diyelim), bir

text editörü ile açın (BBEditLite ya da Kolay Yazı) ve Türkçeleştirmek istediğiniz satırları gönlünüzce yazın.

2) Dokümanı kaydedin ve Charoma Converter'in üzerine sürükleyip bırakın. Charoma Converter dokümanının 3 ayrı versiyonunu yaratacaktır (guestbook.php.L5, guestbook.php.L1 ve guestbook.php.Mac). Biz bunlardan uzantısı L5 olanı, yani Türkçe karakterleri Latin 5 kodlamasına göre ASCII karakterleri ile değiştiren kullanacağız.

3) Guestbook.php.L5 dosyasının sonundaki (.L5) uzantısını silin, dökümanı yine text editörünüz ile açın ve en sondaki <!-- This file is transliterated by Charoma 1.0: 7700044 --> yazısını silin. (Bu yazı Charoma Converter tarafından otomatik ekleniyor, eğer silmezseniz her ne kadar satırın başında ve sonunda comment tag'leri olsa da scriptiniz çalışmayabilir, iyisi mi siz işinizi sağlama alın.)

4) Guestbook.php scriptini Web alanınıza yükleyin, scripti Web tarayıcınız ile çağırdığımızda, Türkçe mesajların sorunsuz görüntülediğini göreceksiniz.

Daha Zahmetli Yöntem

"Kolayı varken neden zahmetlisini öğrenelim?" diyebilirsiniz. Ancak, elinizde Charoma Converter gibi bir yardımcı olmadığı durumlarda da alternatif bir çözüme ihtiyaç duyabilirsiniz.

Macintosh'ta Explorer 4.5 ile görüntülenen bir form sayfası. Form içindeki yazı alanlarının genişliğine ve 'Gönder' butonunun şekline dikkat ediniz.

Aynı form sayfasını bu sefer bir PC'de ve yine Explorer'da görüntülediğimizde, formdaki yazı alanları çok daha dar bir şekilde karşımıza çıkıyor, 'Gönder' butonu da farklı görünüyor.

1) Dreamveawer'da yeni bir sayfa açın, dil kodlamasını ISO Latin 5 windows-1254 olarak değiştirin.

2) Script'in içine Türkçe olarak yazmak istediğiniz cümleleri bu sayfaya normal olarak yazın.

3) Sayfayı kaydedin ve sayfayı bu kez BBEEdit Lite ya da Kolay yazı ile açın. Eğer sayfaya "Hoşgeldiniz ziyaretçi defterime mesaj bırakabilirsiniz" yazdıysanız, karşınıza şöyle bir satır çıkacaktır "Ho.geldiniz ziyaretÁi defterime mesaj b rakabilirsiniz". Gördüğümüz gibi Türkçe karakterler ASCII karşılıkları ile değişti.

4) Bu satırı kopyalayıp, scriptinizin ilgili bölümüne yapıştırın.

5) Scriptinizi Web alanınıza ASCII (text) modunda yükleyin ve Web tarayıcınızdan izleyin, eğer her şey yolunda gittiyse "Hoşgeldiniz ziyaretçi defterime mesaj bırakabilirsiniz" yazısını gayet düzgün göreceksiniz. Önemli not: Web tarayıcınızın dil seçeneğini 'Türkçe - Windows' olarak ayarlamayı unutmayın, PC kullanıcıları çoğunlukla sayfanızı bu seçenikle görüyor.

Kontrolü Elden Bırakmayın!

Son olarak her zaman şüpheci olmanızı tavsiye ediyorum! İnternet'in size ne zaman oyun yapacağı belli olmaz.

Web sitenizin ana tasarımını bitirdikten sonra, tüm sayfaları yapmadan önce mutlaka bir ya da daha iyisi birkaç PC'den kontrol edin! Unutmayın ki Web tarayıcıları hem sürümden sürüme, hem de farklı işletim sistemlerinde farklı görüntüler verirler. Özellikle form alanlarında kullandığınız yazı alanları, submit butonları ya da açılır menüler, görünüm olarak Mac ve PC'de büyük farklılık gösterebilirler. Aynı kontrolü siteyi yayına açmadan önce de yapın. Bu kontrolü yaparken farklı ekran çözünürlüklerinde (800 x 600, 1024 x 768) sayfalarınızı test edin. Bu işlem için her seferinde bir İnternet kafeye ya da arkadaşınıza gitmek yerine, bilgisayarınızda Virtual PC gibi bir PC emülatörü buldurmanız akıllıca olabilir.

Artık bir Macintosh kullanıcısı olarak, Mac'in 'küçük kaprislerini' göz önünde bulundurup, tasarım üstünlüğünüzü İnternet ortamına da taşımaya hazırsınız. **ML**

Aycan Gönenç, uluslararası bir firmada iletişim koordinatörü olarak çalışmakta olup, ayrıca freelance Web ve multimedia tasarım hizmetleri vermektedir.
Web: www.aycangonenç.com

